

Mozaiekvirus en bladaaltjes

• EINDREDACTIE : PETER KNIPPELS, BLOEMBOLLENKEURINGSDIENST
 • FOTO'S : BKD

Het gewas lelie gaat door het leven als het gewas met het hoogste aandeel areaal in klasse ALG: 'bijna 100%'. Sommigen stellen zelfs dat er op partijen lilies niks is aan te merken. Daar denkt de BKD iets genuanceerder over. In partijen lilies komt de BKD op beperkte schaal afwijkingen tegen. In deze aflevering van Ziek en zeer aandacht voor de meest voorkomende afwijkingen in lilies: Leliemozaiekvirus (LMoV) en bladaaltjes.

Leliemozaiekvirus

Algemene kenmerken van dit virus, voorheen bekend als TBV, zijn:

- mozaiekbeelden of wolkachtige beelden en eilandjes in blad
- de beelden moeten onderbroken zijn
- vaak beelden bovenin de plant. Let op: bij snelle groei kunnen deze beelden vervagen en zelfs tijdelijk verdwijnen
- planten gaan draaien en krijgen hangend blad
- planten staan spits met knijpende en krullige bladeren
- De beelden van LMoV verschillen tussen de cultivars. Sommige cultivars geven zeer vroege tot vroege beelden, terwijl andere cultivars alleen beelden geven net voor, tijdens of na de bloei. Een deel van de cultivars geeft het gehele groeiseizoen beelden.

SELECTIE

De eerste, en belangrijkste, selectieronde is twee tot drie weken na opkomst. Verwijder met de plant ook de bol. Net

voor de bloei zijn er vaak goede beelden te zien, zodat selecteren net voor de bloei uiterst effectief is. Voor de bloei is de tweede belangrijke selectieronde. Planten in dit groeistadium laten vaak het blad enigszins hangen, vooral in het bovenste deel van de plant. Optrekken, zodat de bol meegaat, wordt al moeilijker maar is nog te doen. Chemische selectie kan lastig zijn omdat dit vaak schade geeft aan omringende gezonde planten (via wortelstelsel). Eigenlijk moet het selectiewerk op mozaiekvirus voor de bloei zijn afgerond! Tip: laat eens een paar meter bloeien. Veelal is aan het bloemvirus te zien hoe de partij ervoor staat terwijl ook de eventuele dwalingen zich laten zien. Na de bloei komen planten voor die beginnen te draaien en daarbij hangend blad krijgen, vooral in het bovenste deel van de plant. Ook zijn er cultivars die in het blad fijne streepjes geven vanaf de stengel. Ook dit is LMoV. Kan een zeer lastige selectie zijn.

Voor Oriëntals geldt dat in de periode van twee tot drie weken na opkomst bij veel cultivars een zeer goede selectie mogelijk is. Bij snelle groei vervagen de beelden. Zwaar aangetaste planten blijven het gehele groeiseizoen goed zicht-

LMoV in 'Stargazer'

LMoV in 'Vivaldi'. Links aangetast, rechts gezond

LMoV in 'Conca d'Or'. Rechts aangetast, links gezond

in lelie

baar. Na de bloei is een goede selectie veelal niet haalbaar.

Bij zichtbare virussymptomen bij Longiflorum en LA hybriden meteen selecteren. Beelden kunnen zich op elk willekeurig tijdstip openbaren en binnen een paar dagen weer vervagen. Selectie is dan niet meer mogelijk. Over het algemeen zijn cultivars uit deze groepen zeer lastig te selecteren.

Typische LMoV beelden voor verschillende rassen:

'Albion' (Oriental): twee tot drie weken na opkomst wolkachtige beelden in het blad. Selectie is mogelijk tot de bloei daarna vervagen de beelden.

'Brunello' (Aziaat): beelden voor de bloei en late beelden. Het gehele groeiseizoen goed te selecteren.

'Le Rêve' (Oriental): vroeg moeilijk te selecteren. Net voor, tijdens en na de bloei. Late beelden niet verwarren met LSV.

'Casa Blanca' (Oriental): twee tot drie weken na opkomst goed te selecteren. Klassieke virusbeelden in het blad en soms wolkachtige beelden. Beelden kunnen tijdens en na de bloei vervagen.

'Navona' (Aziaat): zeer vroege beelden. Beelden vervagen naar de bloei toe. Meteen na de bloei weer beelden te zien. Let op fijne streepjes in het blad vanaf de stengel.

'Sorbonne' (Oriental): gehele groeisei-

zoen klassieke virusbeelden.

'Sorpresa' (Aziaat): vroege en late beelden. Tijdens de bloei kunnen de beelden vervagen.

'Vermeer': voor de bloei draaiende planten en hangend blad. Klassieke mozaiekbeelden in het blad. Tijdens de bloei knop en bloemvirus. Na de bloei goed te selecteren.

'Star Gazer'/'Star Fighter' (Oriental): twee tot drie weken na opkomst goed te selecteren. Zwaar aangetaste planten gaan enigszins draaien en de bladeren gaan knippen. Lichte beelden vervagen na de bloei.

'Umbria' (Aziaat): zeer vroege tot vroege beelden. Na de bloei zeer lastig te zien.

Bladaaltjes

Bladaal in 'Acapulco'

Bladaal in 'Grand Paradiso'

Bladaal in 'Snow Queen'

In het verleden kenmerkte bladaaltjes zich door de zogenaamde (wegdraaiende) platkoppen. Inmiddels zijn er veel algemene symptomen bijgekomen:

- Platkoppen met doorgroeiende blaadjes
- Draaiende koppen met doorgroeiende blaadjes
- Leerachtig aanvoelende bladeren.
- Het vormen van extra bladparen halverwege de plant. Lijkt op misvorming
- Korte ronde blaadjes over de gehele plant. Lijkt op kookschade
- Halverwege de plant afstervend blaadjes. Blad sterft vaak eerst aan de

ene kant van de nerv af terwijl later de andere kant afsterft. Eén kant blad dus geel andere kant blad dus groen.

Lijkt op vuur

- Korte harde bladeren dicht tegen de steel, zogenaamde ritselplanten
- Glazige bladeren of lange smalle harde bladeren

Deze beelden kunnen ook naar de groepen worden ingedeeld:

Aziaat: platte draaiende koppen met veelal doorgroeiende blaadjes. Halverwege de plant vaak bladeren aangetast. Eén kant van het blad geel terwijl de ander kant nog groen is. Later sterft ook dit deel af.

Oriëntal: harde misvormde ronde bladeren dicht tegen de steel. Vaak voelen de bladeren leerachtig aan. Soms kan een enkel lichtgeel blad aan de plant een teken van bladaaltjes zijn.

Longiflorums en LA Hybriden: glazige bladeren. Platkoppen en draaikoppen met doorgroeiend blad. Soms ook smalle harde bladeren.

Selecteer alleen in een droog gewas.

Planten niet in de paden gooien, maar tijdens selectie in een plastic zak stoppen en meenemen naar het bedrijf. Planten niet op de kopeinden deponeren.